

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра етнології та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
науково-педагогічної та
навчальної роботи

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МАСТКОВА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ
НАПРИКІНЦІ XVIII – НА ПОЧАТКУ XX СТ.
для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
другий (магістерський)
Історичне туризмознавство
Історико-культурний туризм в Україні та зарубіжних країнах
вибіркова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	<u>3</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>3</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>залік</u>

Викладач: Казьмирчук Марія Григорівна, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

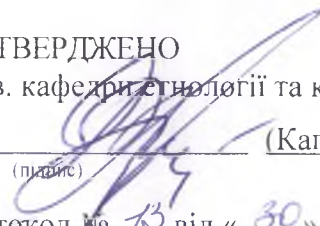
Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.

Розробник: Казьмирчук Марія Григорівна, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри етнології та краєзнавства.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

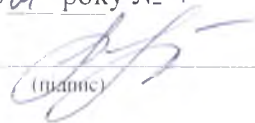

_____ (Капелюшний В. П.)
(прізвище) (прізвище та ініціали)

Протокол № 13 від « 30 » 06 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від « 26 » 08 2021 року № 7

Голова науково-методичної комісії

_____ (прізвище)

Н. В. Терещ
_____ (прізвище та ініціали)

« 29 » 08 2021 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування необхідних знань з дослідження маєтку як культурного феномену наприкінці XVIII – на початку XX ст., розгляд його ролі та місця в національній культурі, визначення його комплексного характеру і системних зв'язків, виявлення принципів культурологічної типології маєтків, оцінка значення даного феномена для української культурної дійсності.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати:*

- основні поняття щодо української культури;
- основні етапи історії культури України;
- основи методики культурного дослідження;
- сучасні підходи культурного різноманіття, основні напрямки культурних досліджень, основні характеристики української культури.

2. *Вміти:*

- критично аналізувати різноманітну інформацію, самостійно підбирати літературу та працювати з джерелами;
- використовувати методологію культурних досліджень.

3. *Володіти:*

- здатністю до абстрактного мислення, аналізу, синтезу;
- готовністю до саморозвитку, самореалізації, використання творчого потенціалу;
- готовністю до публічного виступу за фахом, доводити власні висновки, пропозиції, аргументи.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Науковий екскурс в особливості функціонування маєтків українських земель та культурну самоідентифікацію, спадкоємність і традиційність їхніх власників, а також провідні ознаки українських дворянських маєтків кінця XVIII ст. та початку XX ст. Розгляд маєтків України кінця XVIII ст. та початку XX ст. як соціокультурного феномену в його історичному розвитку дозволяє уточнити розуміння національних особливостей української культури загалом, збагатити сучасне уявлення про своєрідність її традицій і їхню роль в становленні національної самосвідомості сьогодні.

4. Завдання (навчальні цілі): формування цілісного уявлення про маєткову культуру України як культурний феномен кінця XVIII – початку XX ст., оперування основними поняттями та визначеннями дисципліни, вироблення навичок аналізу основних наукових праць щодо дослідження маєткової культури України, набуття здатності показати місце маєткової культури України у світовій культурі та вміння представити маєтки України як туристичні атракції, а також здобуття здатності характеризувати основні маєтки України та їхній сучасний стан як туристичних об'єктів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація*; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основні поняття та визначення дисципліни, стан вивчення маєткової культури України наприкінці XVIII – на початку XX ст.:	Лекція, семінар, самостійна робота	контрольна робота	10%
			усне опитування	10%
1.2	Знати особливості функціонування маєтків як соціокультурних центрів українських земель наприкінці XVIII – на початку XX ст.	Лекція, семінар, самостійна робота	контрольна робота	10%
			письмове завдання	3%
			усне опитування	10%

1.3	Знати географічні центри, де були зосереджені українські дворянські мастки.	Лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10%
			письмове завдання	2%
			контрольна робота	8%
2.1	Вміти вільно використовувати отримані теоретичні знання у галузі масткової культури України наприкінці XVIII – на початку XX ст. для створення туристичних продуктів.	Лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	12%
			письмове завдання	5%
2.2	Вміти характеризувати та знати основні мастки України та їхній сучасний стан як туристичних об'єктів.	Лекція, самостійна робота	Підсумкова контрольна робота (залік)	10%
4.1	Прийняти і обґрунтувати рішення щодо пропозицій з використання мастків України у туристичній сфері та нести відповідальність за пропозиції та рекомендації з розробки турпродуктів	Лекція, самостійна робота	Підсумкова контрольна робота (залік)	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни					
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	4.1
ПРН 11. Використовувати набуті знання для створення та просування історико-культурного туристичного продукту в системі туристичного бізнесу.	+	+	+	+	+	+
ПРН 13. Володіти методикою аналізу та класифікації історико-культурних пам'яток, їх значення та можливості використання в туристичній діяльності.	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання*:

Контрольна робота з тем ЗМ (тест): РН 1.1, 1.3 – 42 бали / 24 балів.

Письмове завдання з перевірки самостійної роботи ЗМ: РН 1.2, 2.1 – 10 балів / 6 балів.

Оцінювання роботи під час семінарського заняття ЗМ: РН 1.2, 1.3, 2.1 – 28 балів / 18 балів.

Підсумкова контрольна робота (залік): РН 2.2, 4.1 – 20 балів / 12 балів.

*Примітка: максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки.

- підсумкове оцінювання – залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання письмових завдань з переліку самостійної роботи; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях, а також бали, які отримані за підсумкову контрольну роботу.

(Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік письмових завдань самостійної роботи, питання та завдання підсумкової контрольної роботи див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу складається з 1 змістового модуля. Змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу курсу.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: поточний контроль (контрольні роботи, усне опитування, письмові завдання) і підсумковий контроль (залік). Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестровий контроль 80 балів; підсумковий контроль (залік) – 20 балів).

Змістовий модуль			Підсумкова контрольна робота (залік)
80 залікових балів (максимум)			20 балів (максимум)
Семінарські заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	
42 (максимум)	10 (максимум)	28 (максимум)	

Семінарські заняття

Упродовж семестру оцінюється робота студента під час кожного семінару (усне опитування, доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 1 до 6 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 2 бали;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Самостійна робота

Основним завданням самостійної роботи є розширення та поглиблення студентами теоретичних знань з дисципліни та отримання практичних вмінь самостійного пошуку, вивчення та аналізу різноманітних історичних джерел та наукової історичної літератури.

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і

деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, оцінювання письмових завдань з переліку самостійної роботи, модульних контрольних робіт, підсумкової контрольної роботи. Виконання самостійної роботи перевіряється у вигляді письмового розкриття питання із переліку питань, завданих для самостійної роботи до ЗМ.

Виконання одного письмового завдання з перевірки самостійної роботи студентів оцінюється в діапазоні від 1 до 10 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
- питання обґрунтоване 6-8 балів;
- робота переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Перелік питань для самостійної роботи викладач висилає електронною поштою після проведення першої лекції.

Модульний контроль

У курсі передбачено 1 *змістовий модуль* та 1 *модульна контрольна робота*. По завершенні вивчення змістового модуля студент складає модульний контроль (МК). Участь всіх студентів в контрольному заході обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі та виконується на останньому занятті з даного змістового модуля. Тест містить 14 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється у 2 бали. Максимальна кількість балів, яку можна набрати за МК – 28 балів.

Підсумкова контрольна робота (залік)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться *підсумкова контрольна робота* (2 завдання). Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 10 балів за одне завдання):

- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми 9 – 10 балів;
- Відповідь відображає знання фактичного матеріалу 6 – 8 балів;
- Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми 4 – 5 балів;
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі 2 – 3 балів;
- Відповідь містить значні помилки елементарного рівня 1 бал.

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи, письмові завдання самостійної роботи).

Умовою допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Рекомендований мінімум для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до чинних в Університеті нормативних документів.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінар. заняття	Самостій на робота
Змістовий модуль				
1	Тема 1. Вступ. Основні поняття курсу «Маєткова культура України наприкінці XVIII – на початку XX ст.»	2	2	5
2	Тема 2. Стан вивчення маєткової культури України наприкінці XVIII – на початку XX ст.	2	2	5
3	Тема 3. Історичні умови розвитку маєткової культури	4	2	9
4	Тема 4. Маєткова культура Західної України	2	2	10
5	Тема 5. Маєткова культура Центральної України	2	2	10
6	Тема 6. Маєткова культура Південно-Східної України	2	2	10
7	Тема 7. Маєткова культура Північного Причорномор'я	2	1	9
Модульна контрольна робота			1	
<i>Письмове завдання з перевірки самостійної роботи</i>				2
Всього		16	14	60

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекції – 16 год.

Семінари – 14 год.

Самостійна робота – 60 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Будзар М. М. Панська сільська садиба XIX ст. як культурна форма (на матеріалі Полтавщини та Чернігівщини) // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2005. – Вип. 29. – С. 230–236.
2. Будзар М. М. Садибна культура України останньої третини XIX сторіччя: Микола Костомаров в садибі Киселів // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2003. – Вип. 23. – С. 179–185.
3. Горунова Н. Ю. Дворянская усадьба в социально-экономическом и культурном пространстве российской провинции второй половины XIX – начала XX вв. // Новый век: история глазами молодых: Сб. науч. тр. – Саратова, 2009. – Вип. 8. – Ч. 2. – С. 188–196.
4. Ізваріна О. М. Маєткова культура і музичний побут маєтків першої половини XIX ст. як підґрунтя формування оперного мистецтва в Україні // Культура і сучасність. – К., 2010. – № 2. – С. 165–169.
5. Казьмирчук М. Г. Дослідження маєткової культури України у радянський період // Сторінки історії. 2021. № 52. С. 270 – 283.
6. Казьмирчук М., Мех Н. Маєткова культура України у сучасних гуманітарних та природничих дослідженнях // Український історичний журнал. - 2021. - Число 3. - С. 157 - 169.
7. Казьмирчук М. Новітні історико-краєзнавчі дослідження маєткової культури України // Етнічна історія народів Європи. 2021. Вип. 63. С.128 – 143.

8. Kazmyrchuk M. Ukrainian manorial estates culture in the researches at the end of the XIXth and the beginning of the XXth centuries. Східноєвропейський історичний вісник [East European Historical Bulletin], 2019. – Вип. 13. – С. 60-67.
9. Лобко О. Історія родин Потоцьких, Строганових, Щербатових у контексті дослідження Поділля кінця XVIII – початку XX ст. // Мир усадебної культури. VI Крымские Международные научные чтения: Сборник докладов. – Симферополь, 2006. – С. 113–120.
10. Тимофієнко В.І., Єрошев В.Ю. Українська садибна архітектура другої половини XVIII-першої третини XIX століття. – К., НДІТІАМ, 1993. – 44 с.

Додаткові:

1. Васюта О. П. Музичне життя Чернігівщини XVIII - XIX ст. - Чернігів, 1997.
2. Ернст Ф. Кріпацькі капели на Україні // Музика. – 1924. – № 4-б. – С.48-49.
3. Івченко Л. В. Нотна колекція О. К. Розумовського як об'єкт музичного джерелознавства. – К., 2000.
4. Лобко О. Теплицько-Бубновецько-Ситковецький маєток родини Потоцьких XIX – початку XX ст. // Наукові записки НаУКМА. – К., 2006. – Т. 52. Історичні науки. – С. 18–25.
5. Лобко О. Трансформація земельної власності в Російській імперії (на прикладі маєткових комплексів представників родин Потоцьких, Строганових, Щербатових на Поділлі кінець XVIII – поч. XX ст.) // Україна і Росія: досвід історичних зв'язків та перспективи співробітництва: Зб. наук. пр. – Кривий Ріг, 2004. – С. 153–167.
6. Шевченко Л.С. Історичні передумови розвитку палацово-паркового будівництва на Полтавщині у XVIII-XIX ст.ст. // АЛЛУ. – 2002. – №1. – С. 39-41.
7. Шевченко Л.С. Палацово-паркове будівництво на Полтавщині у XVIII-XIX ст.: історіографічний аспект. // Українська академія мистецтва: Дослідницькі та науково-методичні праці. – К., 2001. – Вип.8. – С. 211-217.
8. Шеффер Т. В. Музика в побуті // Історія української музики. – Т. I. – К., 1989.
9. Щербаківський Д. Оркестри, хори і капели в Україні за панщини // Музика. – 1924. – № 7-9. – С.141-155.
10. Баранівська Л. І. Гетьмансько-старшинське середовище і культурно-музичне життя в Україні другої половини XVII–XVIII ст. – К., 2001.
11. Бірнова О.Ю. Перші поселення на території Слобідської України // Вісник Харк. держ. акад. культури: Зб. наук. пр. – Х., 2006. – Вип. 17. – С. 49–55.
12. Бірнова О.Ю. Становлення класу дворянства в Харківській губернії // Наукові дослідження – теорія та експеримент 2005: Матеріали наук.-практ. конф. – Полтава, 2005. – Т. 13. – С. 28–30.
13. Бірнова О.Ю. Твори живопису – складова частина інтер'єру поміщицьких садиб // Культура та інформаційне суспільство XXI ст.: Матеріали наук. конф. молодих учених. – Х., 2006. – С. 19–20.
14. Бірнова О.Ю. Заснування перших маєтків у Слобідській Україні // Історія та географія: Зб. наук. пр. / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х., 2006. – Вип. 23. – С. 145–152.
15. Бірнова О.Ю. Садиби Харківської губернії: час і умови виникнення // Культура та інформаційне суспільство XXI ст.: Матеріали наук. конф. молодих учених. – Х., 2004. – С. 58.
16. Бірнова О.Ю. Садибні комплекси Слобожанщини класичної доби // Вісник Харк. держ. акад. культури : Зб. наук. пр. – Х., 2008. – Вип. 23. – С. 56–62.
17. Казьмирчук М. Проблема оцінки та використання археологічних пам'яток у туризмі / Марія Казьмирчук, Сергій Палієнко // Етнічна історія народів Європи: Зб. наук. праць. – К., 2016. – № 48. – С. 97 – 102.
18. Казьмирчук М. Періодизація розвитку маєткової культури України (XVIII – початок XX ст.) / М. Казьмирчук, Н. Мех // Український історичний журнал. - 2022. - Число 3. - С. 134.